šunka, že ano?!" Místo odpovědi zabručel jen cosi z ospalé nudy. „Ale kde opatřit pohárky na víno? To bude nejtěžší. Nemáte nějaký nápad?" Ne, neměl žádný nápad, brada jeho padala povážlivě k jeho hrudi. „Ach, už vím, počkejte jen chvilku! Tamhleta skupina dubů! Nejsou vzdálenější než tři minuty běhu: to by bylo pěkné, aby se pod nimi nenašly žaludy od loňska. Žalud, viděl jste někdy žalud?" Zdvihla k němu oči. Zachroptil cosi nesrozumitelného. „Nu, což nevypadá žalud jako sklínka nebo koflíček na tácku? To budou naše vinné sklínky. Z nich si připijem." A vyskočivši, jako skotačivé kůzle hnala se přes pěšinu a přes mýtinu ke kytce starých, rozsochatých dubů, na nichž byla nalepena, jako teninké hedvábné papírky, spousta děravého rezivého listí od loňska.

Asi za pět minut vrací se Lenka od nich s prázdnýma rukama. Je jí skoro do pláče. Ne, nic nenašla. Ani jediného žaludu. Všecko odplavily podzimní deště. Nebo to shnilo v zimě pod sněhem. „Můj bože, co si počneme s piknikem? Slyšíte, nenapadá vás nic?" A vryla se pohledem do hluboce nakloněné lebky Evženovy. „Slyšíte?" Ale on nic. „Slyšíte?" A tleská do rukou. Skokem je u něho a třepe jím za rameno. Ale Evžen zamručí cosi ze sna a spí dál těžkým spánkem opilců a nočních tuláků. „No tak, procitněte přece." A zase nic. Lence je do pláče. Můj bože, jak je ošklivý, kmitá se jí mozkem. Je každý mužský, když spí, tak ošklivý? A podivným, nedokresleným, jakoby zajíknutým gestem vytřásá cosi ze své sukénky. Co jen, můj bože? Nic, vždyť přece nemohly na ní ulpět drobty z toho obrazného pikniku?

První a druhá

Byla to ohromná stará kůlna, ležela vedle dlouhých stájí pro šedesát koní, které byly nyní prázdné; a byla plna starých vybrakovaných dostavníků a jiných kočárů. Bývala to kdysi veliká a slavná stanice na hlavní císařské silnici spojující dvě veliká města. Dnes byla ta štace již dávno zrušena, dostavníky tudy nejezdily a z celé staré slávy zbyl ohromný dvůr, který zarůstal travou a lopuchou, prázdné stáje a tato kůlna, která byla jakýmsi hřbitovem vší té staré důstojnosti. Proto prý tu o půlnoci strašilo jako na všech hřbitovech. V starých kočárech to harašilo, praskot biče býval slýchán ve vzduchu a cosi jakoby dupot koňských kopyt, bijících do mlatu uježděné silnice, — tak aspoň tvrdila domovnice ze sousedního domu, která někdy v noci musila přes dvůr otvírat branku zahradní některému opožděnému chodci, který šel od dolejší strany. V té kůlně stála spousta starých rezivých dostavníků s rozbitými skly okenními, s prasklými koženými střechami a oprýskaným lakem; ale byly tu také ještě barokní a rokokové karosy na tlustých pružných řemenech, skleněná kupé obložená zrcadly dnes již oslepllými nebo roztříštěnými — kupé jakoby stvořená, aby vozila princezny nebo dvorské slečny do plesů v záři smolných pochodní nošených maskovanými bradatými perkmoníčky.

Pusto a mrtvo bylo celou noc a celý den v kůlně, jen na podzim a v zimě kolem čtvrté docházel sem, doprovázen starým olysalým sluhou, dvanáctiletý Otík, synek majitele té bývalé pošty, vyčouhlý hoch jakési plaché zamračené krásy, dítě vášnivě

samotářské a hrdé, které se vyhýbalo kamarádům, mnoho čtlo a samo si dopřádalo v obraznosti tu svou podivnou nesoustavnou četbu a samo si rádo strojívalo zvláštní neobvyklé hry. Starý sluha ve vybledlém šosatém kabátě o ocelových knoflících zapálil si dýmku, posadil se na lavici a brzy klímal, zatím co hoch se rychle převlékl do jezdeckých šatů, které měl ukryté v jedné zadní dostavníkové bedně, vylezl na kozlík, a pošlehávaje bičem, rozehnával obrazné koně do nejrychlejšího klusu. Snoval si děje ze starých romantických knih. Byl v obraznosti rytířem, který unáší princeznu, zamilovaným dobrodruhem, který ujíždí s lupem vzácného drahého kamení do cizí země, kde ho čeká milovaná žena, pronásledován jezdci vladaře, kterému uloupil poklad. Takové nebezpečné hry hrál si tento bledý hoch o velikých černých očích, s kolmou tvrdou vráskou mezi obočím. Nesnášel společenských her se soudruhy, jimž by musil občas ustoupit nebo s nimiž by se musil dělit o primát v dětských hrách, o čest a slávu náčelníka; zato rád býval ochráncem, a proto snášel spíše společnost děvčátek, která mu nepřekážela, která přezíral a často i bezděky pokořoval.

Když tak seděl jednou na vysokém kozlíku starého dostavníku, zahloubán do svých opiových dum, sehrávaje něco, čemu sám věřil jen na chvíli, spatřil velikou kostnatou stařenu, jak míří od hlavních vrat kosou přes dvůr k němu; strkala před sebou vozíček, v něm bylo děvčátko zachumlané do spousty kožišin a jiných látek, s útlým trpitelským obličejíčkem, které činilo bezděky komický dojem, jak bylo, drobounký poutníček, vypraveno, jako by podnikalo výpravu na severní pól. Otík ji ihned poznal, ačkoliv ji vídal jen zřídka. Byla to Adélka, osmiletá dceruška nájemníků z druhého patra jejich domu. Byla ochrnuta na nohy, vozili ji ve vozíčku. Co zde chce? Otík zíral na ni první chvíli vytřeštěnýma očima; první dojem byl nepříjemný. Proč ho ruší z jeho snů? Ale vtom již zaslechl hlas staré ženy, opatrovnice dívčinky, jak praví: „Buďte hodná, Adélko, řeknu mladému pánovi, on vás taky sveze.“ A Adélka se usmála na Otíka důvěřivě a přitom tak pokorně, že led jeho hrdosti zjihl. Ale aby si nezadal před ženami, řekl dosti vzpurně a nedbale po mužsku: „Vysaďte ji sem do vozu, paní; ale ať je způsobná a sedí tiše.“ A stará Grédl vyzdvihla na vůz Adélku, která se tyčila jako pagoda v hlubokém zapadlém sedadle. „A aby vám nebylo smutno,“ řekla stařena, „dám vám sem vaše dvě nejmilejší panny, Adu a Lízu;“ a opravdu vzala z kočárku dvě veliké panny s pohyblivýma očima, nastrojené do naškrobených šatů, a připlácla je na sedadlo vedle Adélky, která, unavena, sotva hnula ručičkou a jen sklopením víček projevila svůj souhlas.

„Jedeme, paní, jděte pryč; jedeme přes Brenner, to je vážná věc.“

A stařena se opravdu odšourala k starému Andresovi, který klímal nedaleko na lavičce, a přenechala děti jejich vybájeným hrám.

Otík se zamračil a urputně šlehal imaginární čtyřspřeží do kopce.

„Tady je to nebezpečné,“ mumlal sám k sobě. „Strže zprava, strže zleva, nemohu se s ní přece bavit.“

Bázlivě jako myška mezi svými pannami, ani nedutajíc, seděla Adélka. Za nějakou chvíli obrátil se k ní Otík z vysokého kozlíku a shovívavě se usmál: „Minuli jsme největší nebezpečí; zachránil jsem vám život, a vy o tom nevíte, princezno.“

Bleďoučká Adélka promodralými rty zašeptala, jako by se tomu naučila v nějakém starém rytířském románě: „Děkuji vám, pane.“ A Otík se ani neudivil, že tak rychle vpadla do jeho hry a zharmonisovala se s ním; bylo mu to nějak samozřejmé.

A jindy se jí otázal, jakoby ze snů, jen napolo se k ní otočiv: „Byla jste velmi nešťastna, princezno, na hradě svých otců?“ Adélka jakoby z hlubin nějakého hoře zatikala slabounce: „Velmi, můj princi. Jsem šťastna, že jsem odtamtud vyvázla.“

„Stálo mě to mnoho námahy,“ řekl Otík, „ale pro vás podstoupil jsem ji rád.“ A zarděl se poněkud a rozvichřil bič do vzteklého práskotu, jako by chtěl něco přehlušit.

Nebyly dlouhé ty jejich besedy. Po čtvrt, nejdéle po půl ho-

dině přicházela Grédl, sesazovala Adélku z dostavníku a tiše mumlala: „Teď už dost, panenko, nastudila byste se. Kousek si necháme na zítřek. A pak, víte, že vás to rozčiluje: vytrhujete se ze spaní, máte divoké sny, jezdíte šestispřežím přes samé rokle a velehory."

Ani slova neřekl Otík, jen rýha naskočila mu silněji mezi obočím a mlčky změřil Grédl za její nepřístojnou, slaboduchou řeč. Ale jednoho dne v březnu, kdy mlha těkala nad holými keři zahrady a kos zpíval již na pučícím trávníku, marně čekal Otík svou churavou přítelkyni; nepřišla. Ale Otík se cítil mužem; ukládal si kázeň a nechtěl prozradit, jak ho to znepokojilo a jak se ho to dotklo. Za nic na světě nezeptal by se starého Andresa, co se stalo. Za nic na světě nezmínil by se o tom otci nebo matce. Spal roztržitě a škytal ze spaní jako z hoře. Ale druhý den odpoledne rychleji se oblékal a přiměl starého Andresa k rychlejšímu odchodu. Horečka jím lomcovala a byl o pět minut dřív na místě než jindy. Tentokráte se nezdržel a řekl starci: „Andrese, nevíte, nestůně někdo v našem domě?" „Nevím," zabručel stařec, nechápaje úzkosti, z níž byla tato otázka vylovena.

Třetí den Otík toho již nesnesl a utekl se se svým utrpením ke kuchařce Barboře.

„Barboro, zde máte desitník, prosím vás pěkně, povězte mně, co je s Adélkou."

Barbora přísně na něho pohlédla a řekla: „Nechal si svůj desitník a koupil si za něj trubičku." Tyto trubičky byla stereotypní fráze Barbořina, kterou pokořovala Otíkovu domýšlivost.

I nezbýval mu nikdo než maminka. S odvrácenou hlavou, zardívaje se rozpaky dosud úplně mu cizími, slzy v očích, zeptal se jí Otík půl hodiny po odmítnutí Barbořině, když se viděl po schodech kmitnout stín jakéhosi cizího obrejleného muže: „Maminko, nejde to pan doktor k Adélce?"

„Ano; chodí tam dvakrát denně. Té ubohé holčičce se opravdu přitížilo. Ostatně bylo by nejlíp pro ni, kdyby si ji Pán Bůh vzal; nic dobrého nemá na světě."

Tu Otíkovi zachrastily slzy v hrdle; upustil slona, kterého držel v náručí; a matce nemohl odpustit řezavou tvrdost hlasu, s kterou ten ortel pronesla. Dlouho jej slyšel, dlouho ho mučil v mysli.

A opravdu, matka dobře věstila. Za tři dny stál již Otík, v pěsti hrst svatých obrázků, před rakví Adélčinou a pociťoval v životě cosi jako první výčitky svědomí. Ano, býval k ní hrubý, když chtěl být mužný. Často jí odporoval, často ji urážel; ale ona se usmívala týmž klidným úsměvem sněhurky o očích modrých jako průzračné střechýly horské. Třaslavou rukou kladl Otík svaté obrázky do rakvičky a obličej jeho zkrabatělý vnitřním přepětím propadl se do jakéhosi zoufalého vzdoru.

Pohřbili Adélku, ale ten tvrdý vzdor nedovedl vyplnit prázdna po ní. V dumách sedal na kozlíku, hlavu v dlaních, zmlklý jako pěna, nepráská již bičem a nepokřikuje již na imaginární koně. Když ho tak viděl zmlklého, zoufalého, oněmlého Andres, slitoval se nad ním a řekl mu jednoho dne chlácholivě: „Já vám přivedu jinou slečinku, sudích Anýžku, ta bude jako Adélka, můžete si s ní také hrát."

Ale Otík zavrtěl vážně hlavou jako muž a řekl tvrdě, jako mluvívá dospělý muž k dospělému muži: „Nemluvte hlouposti, Andrýsku. Ani slova již o tom."

Ale přece mučila ho samota nyní, když byl zvykl na společnost. Hoši odpuzovali jej víc a víc svou sveřepou soběstačností a neurvalostí, jeho, který zakusil již slast vládnouti něžnému pokornému srdci.

Půl roku chodil Otík zachmuřený, v bolestech, den ze dne urputnější a nevlídnější, cítě něco, on, mladý mužíček, z prašivosti psa a ze zbojnictví cigánova. Jednoho dne, kdy venku bylo sychravěji než jindy a v jeho duši pustěji než jindy, šel Otík kolem prahu domovnice Berkové. Na schodě seděla její dcerka, ubohé, chudé děvčátko, zanedbávané a často bez příčiny bité, v laciné vybledlé a děravé sukýnce, dlouhé hubené nohy zkřížené pod sebe. Hledělo do slunce jako mráz do jara, ramínka měla roztetelená zimou, velké oči přísné a stojaté.

Otík spálil se pohledem o ni a skočil pak po ní s křepkostí jakoby již mladého muže, schvátil ji do náruče a nesl ji přes dvůr pod kolnu, kde ji vysadil do starého vozu, do hlubokého sedadla, v němž kdysi sedávala Adélka se svýma dvěma pannama. Vzpomněl si nyní letmo na ty dvě panny a přišlo mu to náhle k smíchu. Něha dlouho zadržovaná a spořená na Adélce jako by protrhla hráz a provalila si cestu v jeho nitru. Přisedl k Bětce, objal ji pevnýma pažema a několik horkých polibků sprchlo na rozpuklé rty udiveného děvčete.

„Ty budeš, Bětko, nyní má princezna. Chce se mi sloužit a nemám komu; musil jsem si tě vyvolit."

Vysoký, kostnatý, velké šedé oči zahleděné před sebe, oškubaný vrbový prut v ruce a údy tak nějak neskladné, jako by patřily dřevěnému panákovi, a přece do sebe složené: tak sedí na kupce uschlého bláta vyloveného z louže. Je to husopas; a husy stojí na jedné noze nebo leží na zemi, a i ony jsou nějak dřevěné. Jako by byl vytryskl odkudsi nějaký pramen hrůzy, vylil se a zmrazil v své oblasti všecko: i husopasa, i jeho zvířata.

Jdeš blíž a vidíš dva strakaté šňupavé šátky na jeho zápěstích. Něco víc než týden tomu, co se pokusil o sebevraždu. Podřezal si žíly k ránu ve své studené, plísní pokryté komůrce, když byl celou noc nezamhouřil oka a když se byl několikráte přemodlil růženec; vyklouzl mu z rukou krví ještě slizkých. Byl to umně řezaný růženec; co zrnko, to okvětí růžové. A každé zrnko, položil-lis je na vodu, rozvilo prý se jako skutečná šípková růže. Ale krev, která na ně vytryskla, nejenže jich nerozvila, ale slepila je přímo v jakési temně granátové bobule, ne nepodobné drobným višním.

Před několika týdny stalo se mu to, čeho nemohl přenést přes srdce. Selhal po prvé v životě při práci. Selhalo jeho tělo, zradilo jej jeho tělo. Nakládali snopy obilné na žebřiňák, a jak vznesl podávkami těžký snop na vůz vysoko naložený, zatočila se mu hlava, podklesly mu ruce, a on zvrátil se s ním těsně vedle koní; a byl po prvé v životě předmětem půl posměchu, půl soucitu mladé chasy. Stále slyší, jak zaduněla země pod ním,